

Forfatter: Ewald, Johannes

Titel: Udvalgte digte

Citation: Ewald, Johannes: "Udvalgte digte", i Ewald, Johannes: *Udvalgte digte*, udg. af Esther Kielberg ; Kim Ravn , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1999, s. 228. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-ewald02dkval-shoot-idm140323881805168/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Udvalgte digte

filosof; ved sine diskussioner af etiske grundbegreber bidrog han til grundlæggelsen af en rationel etik, i hvilken dyden, dvs. moralsk godhed, går forud for alt.

- 17 *glinter*: skimmer. – *Rulder*: skriftruller. – *Om*: betegnelse for mennesket. – *Abvissdom* (...) *Ahnagt*: Gud. – *Orion*: Jægeren Orion blev if. Ovid forvandlet til et stjernebillede, som måske her sammenlignes med jagets forestilling om den afløde i det høje.

Sørge-Digt over Frue Rahbek

Trykt efter SS bd.1, s. 136-38, hvis tekstgrundlag er *Den danske Tilskuer* 1796, s. 401ff.

- 18 *Frue Rahbek*: kammerrådinde Christine Marie Rahbek, død 19 år gammel 2. nov. 1768, stedmor til Knud Lyne Rahbek. – *O! Vissdoms Dyb*: allusion til Rom. 11,33. – *den Alvisc*: Gud. – *trætte med*: diskutere med; gå i rette med. – *brække*: bryder, afbøder. – *Domens Røst*: Guds røst. – *falde mig til Tæst*: styrte sammen til træst for mig. – *Chiddekel*: Hiddekel (Tigris), en af de fire floder i Paradis. – *Træet*: muligvis allusion til kundskabens træ, 1. Mos. 3,3. – *Doe! Mand!* (...) *han*: vel allusion til 1. Mos. 3,19. – *Hvorfor det største Offer ei fønsener*: som selv det største offer ikke kan afvende. – *Jordens Gud*: betegnelse for mennesket (hvis sjæl er af guddommelig beskaffenhed).
- 19 *Og (Du)*: også. – *Cærus*: Kresus, egl. navn på hovedrig lydsk konge i oldtiden; her betegnelse for rig mand. – *hans Klud kun Høe*: allusion til Es. 40,6. – *jerøiske Gudinder*: kvinder, jf. *Jordens Gud*. – *Værlys*: lygteænd (jf. n.t.s. 91) og andre lysfænomener i atmosfæren; if. folketroen overnaturligt væsen, der ved sit skin lokker vandreren på afveje; billedligt om noget strålende, men flygtigt og be- dragerisk. – *hendes Døtte*, som *fortørnte Gud*: Eva, jf. 1. Mos. 3. *fortørnte*: gjorde vred. – *Vi vil*: her nok: hvi (dvs. hvorfor) vil. – *var min Moder*: If. *Lieb* er digtet skrevet i stedsønnen, den otteårige Knud Lyne Rahbeks navn. – *gik ei (...) tilbage*: muligvis allusion til Jes. 10,12 (Sol, star stille i Gibeon). – *billig*: rimelig, retfærdig. – *Du!* (...) *Flerte*: vel om ægteemanden.
- 20 *uskionsom*: uforstandigt. – *kvare*: udtrykke mistørmøjlse. – *ufriistet*: vel i betydningen: uden prøvelser, genwordigheder. – *tilgiv (...) om (...)* *samme Sted*: tilgiv, at vi også længes efter at få bolig i himlen.

Et Glimt fra Tiden ind i Evigheden ved
Frue Geheimeraadinde von Schulins Hvilested, 18 Juni 1770

Trykt efter SS bd. 2, s. 13-15, hvis tekstgrundlag er *Adresseavisen* 1770, nr. 88, 18. juni.

- 20 *Geheimeraadinde von Schulins*: Catharina Maria Schulin, født Møsting (23. okt. 1714 - 2. juni 1770), enke efter lensgreve, udenrigsminister Johan Sigismund Schulin (1694-1750). Gehejmeråd: medlem af råd, der bistod kongen i regeringsførelsen. Titel i 1. klasse inden for et system af ni rangklasser. - *Gran*: støvkorn. - *Godhed*: betegnelse for Gud. - (*mødte sig*): sig selv. - *Indspængt*: iblandet, med spor af. - *glimtende*: glimtende, lysende. - *Monader*: se ordlisten s. 224. - *sævede hans Aand*: jf. 1. Mos. 1,2. - *Soele Kreise*: solsystemer.
- 21 *blev*: blev til. - *Opstod (...)* LIGNER GUD: jf. 1. Mos. 1,27. - *undervise*: vejlede. - *i ubrøkket Orden*: i ubrudt følge. - *afsagt*: afgjort, svoren. - *Støv*: se ordlisten s. 224. - *den Mand (...)* *Velsigner*: J. S. Schulin udformede i 1730'erne sammen med Christian VI en udenrigspolitik baseret på gensidig fred med andre nationer.
- 22 *kan bestemmer*: ene er afgørende for. - *forsmaar*: vurderer lavt. - *Sonnen(s)*: kan være kammerherre, lensgreve Frederik Ludvig S. (1747-81).

Philet en Fortælling

Trykt efter SS bd. 2, s. 19-27, hvis tekstgrundlag er originaltrykket 1770.

- 23 *Philet*: navnet muligvis taget efter den gr. digter Philotas fra Kos (o. 300 f.Kr.). - *Die Götter (...)* *Glück*: ty. »De guder, som nu leende drager med jer, fortryder den lykke, de har skænket jers, fra digtet »Glaucus' Wahrsagung« af Karl Wilhelm Ranler (1725-98), ty. digter fra oplysningstiden. - *Elbø*: mindre høj på det daværende gods Bernstorff i nærheden af Bernstorffstøtten ved den nuværende Lyngbyvej, ca. 7 km nord for København. - *DEN (...)* 1770: Den betydelige statsmand Johan Hartvig Ernst Bernstorff (1712-72) var da. udenrigsminister 1751-70. Da han stod i vejen for Johann Friedrich Struensee (1737-72), Christian VII's tysk fødte livlæge, der tiltog sig magten som gehejmekabinetminister i 1771, tvang denne ham til at træde tilbage den 15. sept. 1770. Herefter mistede Bernstorff alle sine embeder og forlod landet tillige med Klopstock